

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ผลการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในรูปแบบ
การจัดการเชิงระบบระหว่างเครือข่ายบริการทางการแพทย์
ที่มีเภสัชกรและแกนนำผู้ติดเชื้อในคลินิก
โรงพยาบาลเจ้าหมื่น จังหวัดลำปาง

NAPHA

ผู้เขียน นางสาวลลิตกัญญา เจียรพินิจนันท์

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (เภสัชกรรมคลินิก)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อ.ดร.เพ็ญกาญจน์ กาญจนรัตน์ ประธานกรรมการ
อ.ดร.อรุณรัตน์ ลักษณ์ศิริ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ใน
รูปแบบการจัดการเชิงระบบระหว่างเครือข่ายบริการทางการแพทย์ที่มีเภสัชกรและแกนนำผู้ติดเชื้อ
ในคลินิก NAPHA โรงพยาบาลเจ้าหมื่น จังหวัดลำปาง ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน
พ.ศ.2552 โดยใช้รูปแบบการศึกษาแบบเชิงทดลอง (Randomized controlled study) กลุ่มตัวอย่าง
ตามเกณฑ์การคัดเลือก คือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์เป็นเวลาไม่
น้อยกว่า 2 สัปดาห์ อายุไม่น้อยกว่า 18 ปี และมีความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์ 2 เดือน
ก่อนการศึกษาน้อยกว่าร้อยละ 95 โดยทำการสุ่มผู้ป่วยเป็น 2 กลุ่มตามวันที่มารับบริการที่คลินิก คือ
กลุ่มที่ได้รับการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในรูปแบบการจัดการเชิงระบบระหว่าง
เครือข่ายบริการทางการแพทย์ที่มีเภสัชกรและแกนนำผู้ติดเชื้อจำนวน 24 ราย (กลุ่มศึกษา)
เปรียบเทียบกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ระบบเดิมจำนวน 18 ราย
(กลุ่มควบคุม) การจัดการเชิงระบบประกอบด้วย การติดตามและส่งเสริมความร่วมมือในการใช้ยา
ของผู้ป่วยโดยทีมเครือข่าย การติดตามและการจัดการปัญหาอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาต้าน

ไวรัสเอดส์โดยเภสัชกร และการติดตามผลการรักษาและวางแผนการรักษาร่วมกัน โดยทีมเครือข่าย ซึ่งใช้เวลาทั้งหมด 45 นาทีต่อครั้งของการมารับบริการ เป็นจำนวน 3 ครั้งติดต่อกันตามวันนัด ผลลัพธ์หลักของการศึกษานี้คือ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความร่วมมือเฉลี่ยในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 95 ร้อยละของอาการไม่พึงประสงค์จากยาต้านไวรัสเอดส์ที่ป้องกันหรือแก้ไขได้ และความรู้ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เรื่องความร่วมมือในการใช้ยาและการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาจากการใช้ยา การประเมินระดับความร่วมมือในการใช้ยา อาการไม่พึงประสงค์ และความรู้เรื่องยา ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยนี้ เปรียบเทียบข้อมูลผลลัพธ์ระหว่างกลุ่มศึกษาและกลุ่มทดลองด้วยสถิติเชิงอนุมาน

ลักษณะทางประชากรและประวัติการใช้ยาเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มศึกษาก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเชิงระบบ พบว่ามีส่วนใหญ่มากเป็นเพศชาย (ร้อยละ 72.2 และ 58.3 ตามลำดับ) มีอายุเฉลี่ย (42.3 ± 10 ปี และ 43.9 ± 6.6 ปีตามลำดับ) ประวัติการเกิดอาการไม่พึงประสงค์ (ร้อยละ 55.6 และ 69.2 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่รับประทานยาต้านไวรัสสูตร Nevirapine-based regimen (ร้อยละ 55.6 และ 66.7 ตามลำดับ) และรับประทานยามาแล้วมากกว่า 1 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 72.2 และ 87.5 ตามลำดับ) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ผลการประเมินความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์จากการประเมินโดยวิธีนับเม็ดยาที่เหลือพบว่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความร่วมมือเฉลี่ยในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 95 ก่อนการศึกษาระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มศึกษาเท่ากับร้อยละ 11.1 และ 33.3 ตามลำดับ ($p = 0.147$) หลังการศึกษา ณ เดือนที่ 3 ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มศึกษาเท่ากับร้อยละ 50.0 และ 58.3 ตามลำดับ ($p = 0.591$) ผลการประเมินความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์จากการประเมินโดยวิธีรายงานผลด้วยตนเองด้านครบตามสั่งพบว่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความร่วมมือเฉลี่ยในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 95 ก่อนการศึกษาระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มศึกษาเท่ากับร้อยละ 61.1 และ 58.3 ตามลำดับ ($p = 0.856$) หลังการศึกษา ณ เดือนที่ 3 ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มศึกษาเท่ากับร้อยละ 66.7 ทั้งสองกลุ่ม ($p = 0.780$) ผลการประเมินความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์จากการประเมินโดยวิธีรายงานผลด้วยตนเองด้านการรับประทานยาตรงเวลา พบว่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความร่วมมือเฉลี่ยในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 95 ก่อนการศึกษาระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มศึกษาเท่ากับร้อยละ 27.8 และ 12.5 ตามลำดับ ($p = 0.256$) หลังการศึกษา ณ เดือนที่ 3 ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มศึกษาเท่ากับร้อยละ 61.1 และ 70.8 ตามลำดับ ($p = 0.508$)

หลังการจัดการเชิงระบบ พบจำนวนอุบัติการณ์การเกิดอาการไม่พึงประสงค์สำหรับผู้ป่วยในกลุ่มควบคุมเท่ากับร้อยละ 21.1 และในกลุ่มศึกษาเท่ากับร้อยละ 70.8 ซึ่งอุบัติการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.002$)

ผลการประเมิน ความรู้ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เรื่องความร่วมมือในการใช้ยา และการป้องกัน แก้ไขปัญหาจากการใช้ยา พบว่าผลต่างของคะแนนความรู้ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (0.8 ± 1.1 และ 2.2 ± 1.2 , $p=0.001$)

จากการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า ผลการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในรูปแบบการจัดการเชิงระบบระหว่างเครือข่ายบริการทางการแพทย์ที่มีเภสัชกรและแกนนำผู้ติดเชื้อในคลินิก NAPHA โรงพยาบาลเจ้าหมื่น จังหวัดลำปาง สามารถเพิ่มร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความร่วมมือเฉลี่ยในการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 95 แต่อย่างไรก็ตามไม่แตกต่างจากการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ระบบเดิม นอกจากนี้สามารถค้นหาปัญหา ของอาการไม่พึงประสงค์จากยาต้านไวรัสเอดส์ที่ป้องกันหรือแก้ไขได้ และส่งเสริมความรู้ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เรื่องความร่วมมือในการใช้ยาและการป้องกัน แก้ไขปัญหาจากการใช้ยาเพิ่มขึ้นเทียบกับการให้บริการระบบเดิม

Thesis Title	Outcomes of HIV/AIDS Patients Care by Systematic Approach Management between Medical Service Network with a Pharmacist and Core Patient Activists in NAPHA Clinic at Chaehom Hospital, Lampang Province	
Author	Miss Walailuck Jianpinitnan	
Degree	Master of Pharmacy (Clinical Pharmacy)	
Thesis Advisory Committee	Dr.Penkarm Karngarat	Chairperson
	Dr.Aroonrut Lucksiri	Member

ABSTRACT

This study was aimed to evaluate the outcomes of HIV/AIDS Patients Care by the Systematic Approach Management between Medical Service Network with a Pharmacist and Core Patient Activists in NAPHA Clinic at Chaehom Hospital, Lampang Province, during April to September 2009. This was a randomized controlled study. The study subjects included HIV/AIDS patients who had received antiretroviral (ARV) therapy ≥ 2 weeks, were ≥ 18 years, and ARV adherence of the past 2 months < 95 . The subjects were randomly assigned to two groups by date of clinic's appointment, which 24 subjects receiving patients care by Systematic Approach Management between Medical Service Network with Pharmacist and Core Patient Activists (study group) and were 18 subjects were included in the usual care group (control group). The Systematic Approach Management was composed of ARV monitoring and activities to improve ARV adherence by Medical Service Network, adverse drug reaction problem monitoring and management by a pharmacist, outcome monitoring and collaborative treatment planning by Medical Service Network. The subjects in the study group received the

intervention 3 45-minute sessions in 3 consecutive months. The primary outcomes were the percentage of patients whose mean ARV adherence $\geq 95\%$, the incidence of preventable adverse drug reactions (ADRs), and the patients' knowledge scores regarding ARV adherence, and prevention and management of drug therapy problems. The outcomes were measured and recorded using data record forms and a knowledge test instrument designed for the purpose of this study. The comparisons of the primary outcomes were tested using inferential statistics.

Baseline characteristics and history of ARV use in the control group as compared to the study group showed that most of the subjects were male (72.2% and 58.3% respectively), average age of 42.3 ± 10 and 43.9 ± 6.6 years, respectively, incidence of previous ADRs were 55.6 and 69.2 respectively, 55.6% and 66.7%, respectively, received Nevirapine-based regimen, and 72.2% and 87.5%, respectively, received ARV therapy for more than one year. There was no statistically significant difference in the baseline characteristics between both groups ($p > 0.05$).

Results of the study revealed that the ARV adherence $\geq 95\%$ using pill count before the intervention between the control and the study group were 11.1% and 33.3%, respectively ($p = 0.147$) and the adherence after the intervention at month 3 were 50.0% and 58.3%, respectively ($p = 0.591$).

The ARV adherence $\geq 95\%$ using self-report of taking medication as prescribed before the intervention between the control and the study group were 61.1% and 58.3%, respectively ($p = 0.856$) and the adherence after the intervention at month 3 were 66.7% in both groups ($p = 0.780$).

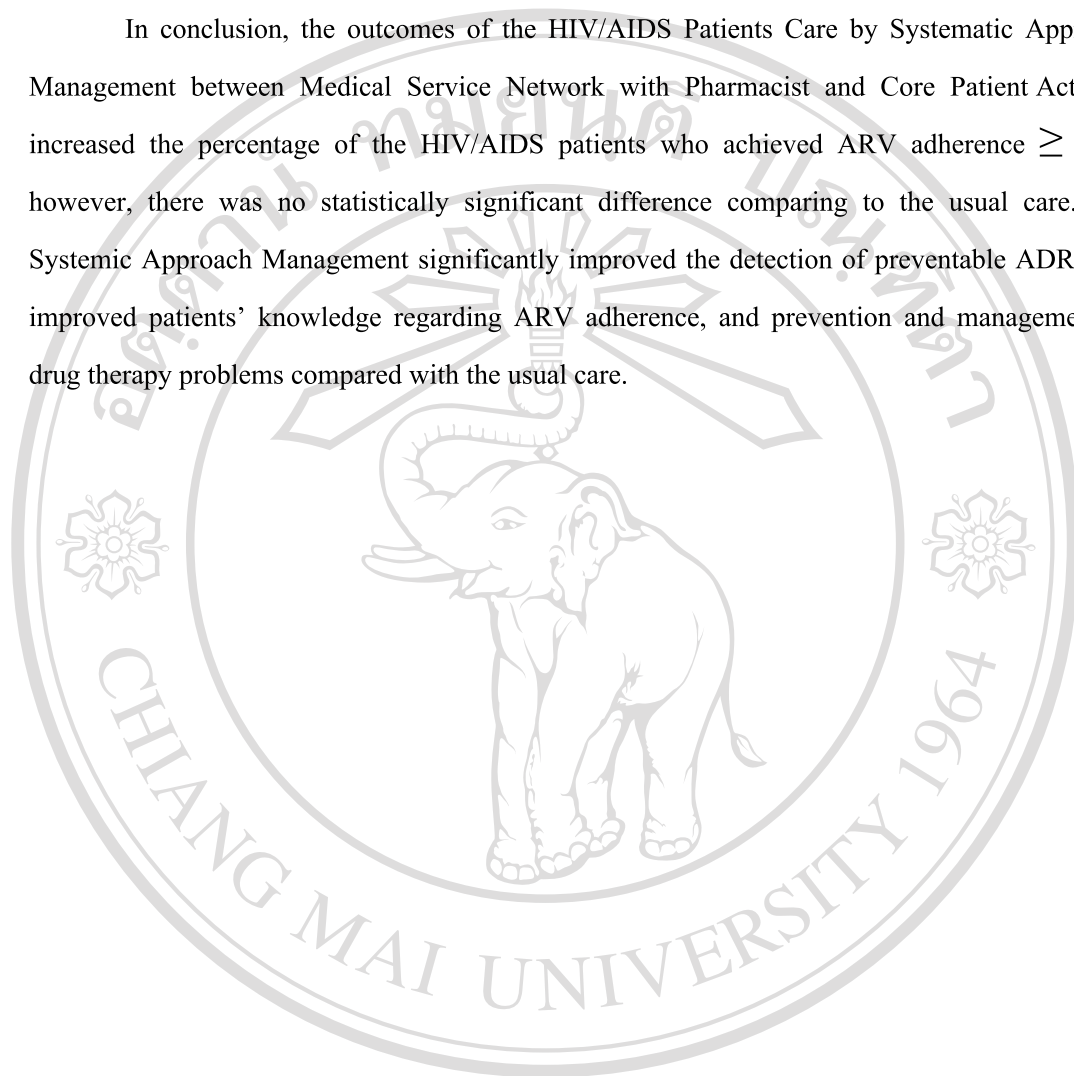
The ARV adherence $\geq 95\%$ using self-report as timely taken ARV medication as prescribed before the intervention between the control and the study group were 27.8% and 12.5%, respectively ($p = 0.256$) and the adherence after the intervention at month 3 were 61.1% and 70.8%, respectively ($p = 0.508$).

The incidences of preventable ADRs at month 3 between the control and the study groups were 70.8% and 21.1%, respectively. The incidence of preventable ADR in the study group was statistically higher than those of the control group ($p = 0.002$).

The differences of patients' knowledge scores regarding ARV adherence and prevention and management of drug therapy problems before and after the intervention in the control group and the study group were 0.8 ± 1.1 and 2.2 ± 1.2 , respectively. The difference of the knowledge

scores before and after the intervention in the study group was significantly higher than those of the control group. ($p < 0.05$)

In conclusion, the outcomes of the HIV/AIDS Patients Care by Systematic Approach Management between Medical Service Network with Pharmacist and Core Patient Activists increased the percentage of the HIV/AIDS patients who achieved ARV adherence $\geq 95\%$, however, there was no statistically significant difference comparing to the usual care. The Systemic Approach Management significantly improved the detection of preventable ADRs and improved patients' knowledge regarding ARV adherence, and prevention and management of drug therapy problems compared with the usual care.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved